

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 40172-06-21 מדינת ישראל נ' פלוני(אסור בפרסום)

9 ביולי 2023
י"ז בתמוז תשפ"ג

תמצית הכרעת דין ת"פ 40172-06-21 מדינת ישראל נגד פלוני השופטת חנה מרים לומפ

1. בפתח הדברים וכמצוות המחוקק בסעיף 182 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי"), הודיע בית המשפט על זיכוי של הנאשם מעבירה של המתה בקלות דעת לפי סעיף 301 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.
2. תחילה יצוין, כי ליבו של בית המשפט עם בני משפחתו של המנוח. הוריו ואחיותיו הגיעו לכל דיון ודיון, השמיעו את זעקתם לעשיית צדק, ונשאו את יגונם על פניהם. ליבם השותת וסערת רגשותיהם וצערם ניכרו לעין כל. את האובדן הנורא על אדם צעיר שהיה יקר לבני משפחתו עד מאוד אין להשיב. איאד ז"ל היה בחור צעיר, בעל צרכים מיוחדים, אשר למרבה הצער מצא את מותו בנסיבות מזעזעות. ברם, בכל הכבוד הראוי, על בית המשפט לעשות מלאכתו, גם אם היא קשה עד מאוד, והנאשם, שגרם למותו של איאד ז"ל, נמצא כמי שחל לגביו אחד מהסייגים לאחריות פלילית, כפי שיפורט בתמצית להלן.
3. ביום 30.5.20 שירת הנאשם כשוטר מג"ב במשטרת ישראל והוצב בעיר העתיקה בירושלים. באותה העת, המנוח איאד חלאק ז"ל, אדם בעל צרכים מיוחדים, היה בדרכו למקום עבודתו בעיר העתיקה. בשל מגיפת הקורונה עטה איאד על פניו מסכה כירוגית ולבש כפפות שחורות חד פעמיות. שוטרים הבחינו בו בעת שעמד בסמוך לפתח עמדת מג"ב בשער האריות ובשל התנהלותו הוא עורר את חשדם, והם חששו שמדובר במחבל שמטרתו לפגוע. השוטרים עקבו אחריו והחלו להתקדם לכיוונו, והכריזו בקשר על כך שמדובר במחבל, והחלו במרדף גלוי אחריו תוך שהם קוראים לעברו בעברית ובערבית לעצור, והמנוח החל לנוס מפניהם. הנאשם ומפקדו שמעו את הדיווח בקשר על הימצאותו של מחבל במקום, הבחינו במנוח והצטרפו למרדף אחריו, כאשר המפקד קרא לעברו, עצור או שאני יורה. המנוח לא עצר והמשיך במנוסתו, ובתגובה ירה המפקד לעבר רגליו שני כדורים אשר לא פגעו בו. לאחר מכן פנה המנוח למתחם אשפה סגור, כאשר נכחו במקום מספר עובדים. בנוסף, ורדה חדיד, אותה הכיר המנוח היכרות מוקדמת, נכנסה למתחם למשמע הירי שבוצע במהלך המרדף. עם כניסת הנאשם למתחם ירה במנוח ופגע בפלג גופו התחתון. לאחר הירי נכנסו השוטרים והמפקד למתחם, הנאשם צעק לעבר המנוח שלא יזוז, ולאחר שזה התרומם והצביע לעבר ורדה, הנאשם ירה במנוח כדור נוסף לעבר פלג גופו העליון, וגרם למותו.
4. המאשימה טענה, כי ניתן לקבוע על בסיס העובדות שהוכחו, שהירי נעשה בקלות דעת, כאשר הנאשם נטל סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאה, מתוך תקווה שיצליח למנוע אותה. אשר לטענות ההגנה, כי מדובר בטעות במצב הדברים ובהגנה עצמית, סברו שהיה על הנאשם לנקוט באמצעים פחותים למניעת הסכנה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 40172-06-21 מדינת ישראל נ' פלוני(אסור בפרסום)

5. לטענת ההגנה, הנאשם זיהה את המנוח כמחבל בזירה, ביחד עם כל השוטרים האחרים, מה שגרם להם לפעול מתוך תודעה, כי מדובר במחבל חמוש שנתפס רגע לפני פיגוע. ההגנה הדגישה את האופי המיוחד של אירוע מבצעי, הדורש קבלת החלטות מהירות ביותר, בפרק זמן של שניות. כאשר הנאשם פעל בעקבות תנועה שביצע המנוח, לאחר שהורה לו לא לזוז. הנאשם פעל בתום לב, ולא היתה לו מודעות סובייקטיבית לכך שהוא נוטל סיכון בלתי סביר. הנאשם פעל מתוך הגנה עצמית מחשש לחייו ולחיי הנוכחים במקום.

6. לאחר שבית המשפט שמע את העדויות ועיין בכל המוצגים שהוגשו לפניו, לא מצא לקבל את עמדת המאשימה. בבואו של בית המשפט לבחון את סבירות טעותו של הנאשם ביחס לסכנה שנשקפה מהמנוח, עליו להתחשב בנסיבות ובתנאים שאפפו את האירוע. הנאשם הגיע בריצה מהירה לפתח המתחם כשהוא שומע צעקות של אישה הבוקעות מתוכו, ובחשבו כי המנוח הוא מחבל חמוש שמנסה לפגוע בה. גישת המאשימה, לפיה הנאשם יכול היה לבצע הערכה מחודשת בשניות בודדות אלה ולהגיע למסקנה שניתן להימנע מירי, אינה תואמת את אופי האירוע בו עסקינן. אדרבא, החלטת הנאשם לירות לעבר פלג גופו התחתון של המנוח, ולא לעבר פלג גופו העליון, מעידה על כך שעם כניסתו לפתח המתחם, ולאחר שהבחין היכן עומדים המנוח ויתר הנוכחים בו, הוא ערך בחינה מחודשת של הסיטואציה, שהביאה למסקנה כי ניתן לנטרל את מי שסבר שהוא מחבל חמוש גם ללא ירי לעבר פלג גופו העליון. לנוכח העובדה שהמנוח סבר שהוא בעיצומו של אירוע מבצעי ומסוכן, ושעליו לקבל החלטה בתוך שנייה או שתיים, נמצא שלא ניתן לקבוע שהחלטה לבצע ירי לעבר פלג גוף תחתון היא בלתי סבירה באופן שמהווה אינדיקציה לחוסר כנותה של טעותו.

7. גם לעניין הירי השני, לא התקבלה עמדת המאשימה. ראשית, דווקא החלטת הנאשם לירות תחילה לפלג גופו התחתון של הנאשם, מעידה בעיניי בית המשפט על סבירות כנותו של הנאשם ביחס לירי השני, ולכך שזה בוצע לעבר פלג גופו העליון של המנוח מפני שהנאשם באמת חש שנשקפת לו סכנה מוחשית. שנית, אין בכך ששלושת השוטרים לא חשו שנשקפת סכנה המצדיקה ירי נוסף, כדי להעיד על חוסר סבירות טעותו של הנאשם. מעדויותיהם של שלושת השוטרים עלה, כי בסיטואציות מבצעיות תשומת לבם של לוחמים שונים עשויה להיות ממוקדת בדברים שונים, וכי הם עשויים לפרש באופן שונה התנהגויות מסוימות. כזכור, בעת האירוע הנאשם היה לוחם צעיר, וזו הייתה פעילותו המבצעית הראשונה. מבחינתו של הנאשם, הוא זה שהגיע ראשון למתחם, נטרל את המנוח באמצעות ירי לעבר פלג גופו התחתון, והיה אחראי לוודא שלא נשקפת ממנו סכנה. הנאשם, שסבר כי מדובר במחבל, קרא למנוח לא לזוז לאחר שנפל על הרצפה, ואף העיד כי אלמלא ביצע המנוח את אותה התנועה, לא היה יורה בו. בנסיבות אלה, כאשר אדם שזה עתה נורה בפלג גופו התחתון ונפל ארצה, מבצע תנועה מהירה כלפי מעלה, חרף הוראה שקיבל לא לזוז וכאשר מכוון לעברו רובה, בהחלט עשויה להתפרש אצל לוחם, שנמצא בעיצומו של מה שהוא חושב שהוא אירוע מבצעי של פיגוע טרור, כגילוי תעוזה מצד מחבל שאינו מוותר ומנסה לפגוע פעם נוספת. בנסיבות אלה, התקבלו טענות הנאשם להגנה עצמית מדומה שנבעה מטעות במצב הדברים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 40172-06-21 מדינת ישראל נ' פלוני(אסור בפרסום)

8. הנאשם, אדם צעיר המשרת כשוטר משמר הגבול, נקלע לסיטואציה קשה, במציאות ביטחונית סבוכה, כאשר עמד על המשמר בשער האריות בעיר העתיקה בירושלים, אזור שידע פיגועי טרור רבים, ושהאמונים על שמירת ביטחונם של האזרחים בו מצויים דרך קבע ברמת הדריכות הגבוהה ביותר. הנאשם הצטרף לאירוע לאחר שאימד ז"ל כבר זוהה בטעות כמחבל חמוש על ידי שני שוטרים שהחלו במרדף אחריו, וטעה טעות כנה כי לפניו מחבל חמוש אשר נשקפת ממנו סכנה מוחשית. על טעות כנה זו ועל תוצאתה הקשה הצר גם הנאשם, שלא ידע שאימד ז"ל היה אזרח תמים ואדם בעל צרכים מיוחדים.
9. בית המשפט חתם במילים שנאמרו על המורכבות שבמציאות זו בעניין **כוסבה**: "לצד הקפדה על טוהר הנשק והשמירה על קדושת חיי אדם, אין להתעלם מכך שהפעילות הלוחמתית מאופיינת בעצימות ייחודית – בתחושת חוסר-ודאות, האופפת כל זירה מבצעית, בתכיפות האירועים הרודפים זה אחר זה, כאשר כל הכרעה של הכוחות הלוחמים, המתקבלת בשבריר של רגע, עלולה להיות הרת גורל וקטלנית. בנוסף, נטילת סיכונים, המגבירה מעצם טבעה את האפשרות לטעויות, מהווה חלק אינטגרלי מהפעילות הצבאית ומהשגת מטרותיה".
10. בית המשפט הביע תקווה שיופקו לקחים מאירוע זה, הן בלימוד תורת הלחימה והן בקרב גורמים המטפלים באנשים בעלי צרכים מיוחדים, או לכל הפחות שהאירוע יעלה את המודעות לכך שהתנהגות שונה יכולה לנבוע גם בשל צרכים מיוחדים.
11. סופו של דבר, זוכה הנאשם מהעבירה המיוחסת לו.

***** התקציר אינו בא להחליף את פסק-הדין, הנוסח המחייב הוא זה של פסק-הדין המלא *****